

OHJEITA KASVAVAN SADON ARVIOMIEHILLE.

Kansanhuoltolautakunnan hyväksymien arviomiesten tehtävänä on käydä arvioimassa kasvava vilja- ja perunasato niillä viljelmillä, joilla satotoiveet luonnon aiheuttamien vaurioiden vuoksi tai muista syistä (halla, raesade, talvehtimisvauriot, tulva, tuhoeläinten tai hyönteisten vahingot, kasvitaudit, vaikea lakoutuminen, kuivuus, ala-arvoinen siemen) ovat näistä kasveista paikkakunnan keskimääräisiä satotoiveita huomattavasti heikkommat ja joiden haltijat ovat kasvavan sadon arviointia kansanhuoltolautakunnalta pyytäneet. Arviomiesten on selvitettävä, miten suuria aloja epäonnistuminen koskee, arvioitava, paljonko satoa luovutuksenalaisista kasveista korkeintaan voidaan odottaa saatavan ja merkittävä muiden tietojen ohella epäonnistumisen tai viljelystavoitteen alittamisen syy KH-lomakkeelle n:o E 187.

Arvioinnin tulee kaikissa tapauksissa käsittää koko viljan viljelyksessä oleva ala, vaikka vain osa siitä olisi epäonnistunut. Jos arvioinnin aikana käy selville, ettei viljan luovutusvelvollisuutta voida täyttää leipäviljalla tai kauralla, on arviointi ulotettava myös perunaan, jonka arviointi voidaan suorittaa myös erillisenä perunan korjuun yhteydessä.

Milloin samaa kasvia viljellään useammalla eri peltolohkolla, suoritetaan hehtaarisadon arviointi kullakin loholla erikseen. Arvioidut hehtaarisadot kerrotaan pinta-aloilla. Tulokset ja eri lohkojen pinta-alat lasketaan yhteen ja keskimääräisen hehtaarisadon laskeminen toimitetaan jakamalla kokonaissato ravintokasvin yhteispinta-alalla. Laskelmat on paras tehdä arviointilomakkeen takasivulle.

Kasvavan viljasadon arvioinnissa on erittäin tärkeätä, että ne pinta-alat, joilla viljaa tai perunaa kasvaa, on oikein ilmoitettu. Arviointilomakkeelle on jo kansanhuoltolautakunnassa merkittävä viljelijän ja viljelyspäällikön ilmoittamat kunkin kasvin kokonaispinta-alat ja myös ne pinta-alat, jotka kansanhuoltolautakunta keväällä on viljelystavoitteiksi ilmoittanut. Mikäli on syytä epäillä, että eri kasvien pinta-alat on ilmoitettu virheellisesti, on asiasta ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle.

Kun vaurio monissa tapauksissa on kohdannut vain osaa jonkin kasvin viljelysalasta, mitataan keskitasoa huomattavasti heikkomman kasvun ala esimerkiksi harppamitalla ja merkitään tämä pinta-ala erikseen näkyviin sitä varten varattuun sarakkeeseen. Avo-ojat ja pellolla ehkä esiintyvät pienet kivet katsotaan peltoalaan kuuluviksi. 2 metriä leveämpien viemäreiden, teiden ja kiviröykkiöiden alat vähennetään pinta-aloista.

Viljasato voidaan kasvavana arvioida parhaiten vasta vähän ennen sadon korjuuta. Tämän vuoksi olisi arvioiminen saatava alulle jo ennen

syysviljojen niittoa tai niiden sisäänajoa. Jos kasvavan sadon arviointiin olisi esimerkiksi syyshallojen takia ryhdyttävä vasta myöhemmin, on saatu syysviljasato inventoitava varastopaikoissa kansanhuoltolautakunnille talvella annettujen ohjeiden mukaan.

Ryhdyttäessä pellolla arvioimaan viljasatoa todetaan ensin, paljonko hukka-alaa aiheutuu avo-ojista ja onko kasvu saran reunoilla heikompa kuin keskisaralla. Satoa ei saa arvioida vain yhdestä kohdasta, vaan on peltolohko kokonaisuudessaan tarkastettava, kulkemalla sen poikki parista kolmesta kohdasta ja muodostamalla käsitys siitä, millainen kasvullisuus vastaa keskimääräistä kasvua koko loholla.

Kasvavaa viljasatoa arvioitaessa on huomiota kiinnitettävä lähinnä laihon tiheyteen, tähkän (röyhyn) kokoon ja eheyteen eli siis jyvälukuun tähkää kohden sekä jyvien kokoon. Kasvitautilien aiheuttamat vauriot on huomioitava. Suuren olkisadon ei pidä varsinkaan suomailta antaa harhauttaa toivomaan liian suurta jyväsatoa, sillä etenkin fosforin puute aiheuttaa nykyisin usein kevyttä viljaa. Olosuhteista riippuen voi olla syytä ottaa myös korjuu-, puinti- ja puhdistustappion aiheuttama vähennys huomioon, koska arvioinnin tavoitteena aina on korjattu s a t o.

Sellaisilla tiloilla, joilla isäntä itse on selvillä pinta-aloista ja toimittaa vuosittain luotettavasti sadon selvittelyn, voi olla eduksi pyytää myös hänet ilmoittamaan oma arvionsa, koska hän ehkä tietää, millaisiin sato-
tuloksiin tilalla aikaisemmin on päästy vastaavanlaisissa tapauksissa. Jos isäntä ei pysty arvioimaan hehtaarisatoa kiloissa, vaan vain pelloilta saatavan kokonaissadon hehtolitroina, on arviomiesten tehtävänä muuntaa isännän ilmoitukset hehtaarisadoiksi ja verrata niitä omiin arvioihinsa.

Perunasatoa ei varren kasvun perusteella voida ollenkaan arvioida. Jos arvioiminen toimitetaan ennen sadon korjuuta, on se toimitettava niin myöhään että saadaan oikea käsitys korjattavasta sadosta. Tällöin otetaan eri puolilta peltoa keskimääräisiä olosuhteita vastaavilta paikoilta ylös perunoina muutamilta rivimetreiltä ja todetaan sadon runsaus sekä sarkojen reunoilta että keskemmältä. Jos täten ylösotetut perunat punnitaan ja halutaan kylvetyjen rivimetrien perusteella saada lähtökohhta sadon arvioinnille, on tarpeelliset vähennykset tehtävä avo-ojien aiheuttaman hukka-alan ja taimiston aukkoisuuden osalta. Myös on muistettava, että korjuutarkkuus on pistokokeita tehtäessä toinen kuin käytännössä ja että perunoiden paino myöhemmin niiden kuivahtaessa ja mullan karistessa pienenee. Varminta olisikin toimittaa perunasadon arviointi perunan korjuun yhteydessä tai heti sen jälkeen.

Arviomiesten ainoana päämääränä arviointeja suorittaessaan tulee olla pyrkimys oikeaan tulokseen. Kun kuitenkin kasvavaa satoa ei aina onnistuta arvioimaan tarkasti, voi kansanhuoltolautakunta tarpeen vaatiessa määrätä tarkan inventoinnin toimitettavaksi korjuun ja puinnin yhteydessä tai sen jälkeen.

Edelläolevasta selviää, että useissa tapauksissa arviomiehet voivat joutua käymään samalla tilalla ainakin kaksi kertaa.

Paikkakunnan keskimääräisistä sato-toiveista antaa tietoja alueneuvoja.